

Лисенко С.О.ПрАТ «Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна Академія управління персоналом»
ORCID ID: 0000-0002-7050-5536

РОЛЬ І МІСЦЕ ЕКСТРЕМОЛОГІЇ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ

Стаття присвячена дослідженню ролі та значення екстремології у забезпеченні інформаційної безпеки в сучасних умовах, що потребують нових наукових підходів і методологічних рішень. Наголошено на важливості екстремології як наукової галузі, що виникла у відповідь на зростання кількості екстремальних ситуацій і необхідність створення системних підходів до їхнього дослідження. Екстремологія забезпечує наукові знання, які сприяють захисту прав і свобод громадян, збереженню суспільного правопорядку та державної безпеки в умовах кризових ситуацій.

Наголошено на використанні таких наукових методів, як аксіоматичний, гіпотетико-дедуктивний, історичний та метод сходження від абстрактного до конкретного, які слугують інструментами для побудови комплексних теоретичних моделей в екстремології. Завдяки цим підходам досліджуються особливості поведінки особистості у складних ситуаціях, що дозволяє сформулювати концептуальні основи для прогнозування і регулювання екстремальної поведінки та зниження ризиків під час реалізації правоохоронної діяльності.

Досліджено нормативно-правові аспекти забезпечення інформаційної безпеки, підкреслено важливість удосконалення законодавства, що регулює діяльність правоохоронних органів у критичних умовах. Науковий аналіз підкреслює значення адаптації внутрішніх та зовнішніх чинників, які впливають на ефективність роботи правоохоронців під час кризових ситуацій. У статті розглянуто також питання підвищення професійної компетентності працівників оперативних підрозділів, які взаємодіють з екстремальними факторами та умовами.

Окремої уваги заслуговує важливість екстремології для забезпечення інформаційної безпеки та стабільності суспільства в умовах сучасної дійсності. Екстремологія виступає важливим засобом не лише для розуміння та подолання екстремальних ситуацій, а й для вдосконалення методів реагування на них, що сприяє забезпеченню стабільності, збереженню життєво важливих інтересів суспільства та захисту прав і свобод громадян.

Ключові слова: екстремологія, інформаційна безпека, екстремальні ситуації, правоохоронні органи, наукові методи, аксіоматичний метод, гіпотетико-дедуктивний метод, історичний метод, кризові ситуації, нормативно-правове забезпечення, права і свободи громадян, державна безпека

Постановка проблеми. Екстремальні події, що відбуваються сьогодні (зокрема – війна в нашій державі) пришвидшують процеси пізнавальної діяльності, збуджують до прояву свідомості, зумовлюють появу нової науки, сприяють її обґрунтування. Як і будь-яка наука, екстремологія має власне завдання, принципи, об'єкт, предмет та методологію. Теоретичні пізнання екстремології, відбуваються у формах інтелектуального споглядання, уявного конструювання та уявного експериментування та аналізу дійсності, спрямовані на побудову нової наукової теорії.

Використання таких наукових методів як: а) аксіоматичний: виділення вихідних співвідношень сфери пізнання та встановлення за їх допомогою змісту зв'язків цієї сфери; б) теоретичного

моделювання: конструювання предметних якостей за допомогою математики, теорії систем та ін.; в) гіпотетико-дедуктивний: формування гіпотез, що пояснюють сукупність фактів, виведення з гіпотез часткових тверджень та їх пояснення; г) сходження від абстрактного до конкретного: виділення елементарних характеристик фактів та зведення їх в єдину систему тверджень; д) поєднання історичного та логічного: досліджують історичний процес певної сфери, виділяють у ньому необхідні зв'язки, які зводять в єдину систему наукових тверджень – екстремології.

Науковий аналіз чинного законодавства, нормативних актів та дійсності підтверджують наявність емпіричних фактів, подій, зведень, які мають місце в реальному житті, а тому є потреба

в їх теоретичному осмисленні. Сьогодні виникає необхідність подальшого інтелектуального опрацювання фактів і подій, що відбуваються у науковому пізнанні, який умовно можна назвати рівнем інтелектуального опрацювання фактів. На достатній інтелектуальний рівень виходять деякі загальнологічні інтелектуальні процедури опису та зведення. Держава, через правоохоронні органи, зокрема – через органи внутрішніх справ, зобов'язана забезпечити захист прав і свобод людини і громадянина від протиправних посягань на їх життя, здоров'я, честь, гідність та майнові інтереси у будь-яких ситуаціях. Реалізація цих завдань та їх ефективність, залежить від професійних знань і навичок працівників цих підрозділів, які залучаються чи беруть участь у боротьбі зі злочинністю. Науковий аналіз та пошук універсального методу подолання негативних явищ в організації розшукової, контррозвідальної та розвідальної діяльності, що виникають в екстремальних ситуаціях. У той же час, підвищення ефективності діяльності ОВС у боротьбі зі злочинністю в екстремальних ситуаціях вимагає у першу чергу суттєвого вдосконалення зовнішніх чинників: законодавчих та нормативних актів, а також внутрішніх, які забезпечують діяльність усіх суб'єктів екстремології виживати в умовах сучасної дійсності. Отже, науковий аналіз пізнання свідчить про те, що екстремологія як нова наукова галузь є дуже насиченою та різноманітною, а водночас – і дуже складною, як за арсеналом тих засобів, які вона застосовує з метою підвищення достовірності та ефективності людської діяльності в екстремальних ситуаціях.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми застосування ефективних заходів при здійсненні оперативно-розшукової діяльності в екстремальних ситуаціях у діяльності органів внутрішніх справ висвітлювали у наукових роботах вчені, зокрема: П.П. Артеменко, О.М. Бандурка, Б.І. Бараненко, П.Д. Біленчук, Г.М. Бірюков, А.Ф. Возний, В.І. Галаган, В.Г. Гончаренко, Ю.М. Грошевий, О.А. Гапон, В.Я. Горбачевський, Е.О. Дідоренко, Є.А. Доля, А.Я. Дубинський, О.О. Дульський, П.А. Єрмаков, Ю.Ф. Жаріков, І.П. Козаченко, Я.Ю. Кондратьєв, В.С. Кузьмічов, В.Н. Курочка, В.К. Лисюченко, В.Г. Лукашевич, Є.Д. Лук'янчиков, В.П. Мікулін, М.І. Мельник, П.П. Михайленко, О.Р. Михайленко, М.М. Михеєнко, С.І. Ніколаюк, В.А. Некрасов, В.Т. Нор, В.Л. Ортинський, П.П. Підюков, М.А. Погорецький, В.М. Попович, А.І. Пясецький, В.Л. Регульський, Ю.І. Римаренко, Е.В. Рижков,

М.В. Салтевський, О.П. Снігер'єв, С.М. Стахівський, В.І. Шакун, М.Є. Шумило, О.М. Юрченко та інші.

Наукові праці та монографічні дослідження вчених України безперечно мають велике значення для нової науки екстремології.

Метою дослідження є теоретико-методологічні засади розробки та впровадження нової наукової галузі на стику безпекової науки і права – екстремології, та розробки, на цій основі, механізму захисту діяльності працівників оперативних підрозділів. Завдання наукової теорії – опис, окреслення певної предметної сфери реальності через виявлення її суттєвих, необхідних, важливих зв'язків, функцій, відношень до сучасності.

Основні результати дослідження.

Екстремальні ситуації в роботі правоохоронних органів виникають у процесі попередження та розкриття злочинів, а також у розшуку злочинців, тобто при виконанні завдань оперативно-розшукової діяльності. Ці завдання, як зазначено, можуть бути тісно взаємопов'язаними та вимагати залучення негласних сил, засобів, методів та заходів [1]. Поняття «екстремальні ситуації» найповніше відображає специфіку обстановки, в якій працівники оперативних підрозділів змушені виконувати свої обов'язки з боротьби зі злочинністю. Такі ситуації виникають раптово, супроводжуються різким ускладненням комунікації, та несуть реальну загрозу життю людей, їх особистим, майновим та іншим правам, а також інтересам держави. Вони передбачають умови вимушеної та надзвичайно напруженої роботи в певний момент часу та щодо конкретних осіб. Екстремальна ситуація значною мірою визначає характер роботи правоохоронців при розслідуванні тяжких та середньої тяжкості злочинів. На думку Я.Ю. Кондратьєва, екстремальні ситуації мають об'єктивний характер. Вони є універсальними характеристиками процесів переходу від старого до нового, що відображають необхідні умови кардинальних змін [2, с.69]. В.А. Асєєв зазначає, що такі ситуації охоплюють як живу, так і неживу природу, взаємопов'язані з діяльністю людини та викликають ускладнення світоглядного і методологічного характеру [3, с.62]. Термін «екстремальний», походить від латинського слова *extrimium*, що означає «вкрай, крайній, невідкладний» [4, с.1409], і вказує на виключно напружене положення в діяльності відповідальних працівників правоохоронних органів.

Ситуація (від пізньолатинського «*situatia*» – «положення») – це сукупність умов та обставин,

які створюють певне становище [4, с.840]. Така ситуація визначає нестандартність і критичність умов, що виникають у діяльності правоохоронців під час професійного ризику, необхідної оборони, виконання спеціальних завдань або затримання злочинців. Діяльність правоохоронних органів у екстремальних ситуаціях вимагає від них додаткових професійних навичок. Поняття екстремум (від лат. – «крайній») означає найбільше чи найменше значення функції та охоплює поняття «максимум» і «мінімум». Термін екстремальний вказує на крайній ступінь ризику та характеризує таку діяльність як суспільно небезпечну і вразливу для індивідуума. Цей вид діяльності повинен мати чіткі нормативні визначення та регулюватися окремими положеннями. Екстремальне регулювання – це метод автоматичного контролю, який забезпечує досягнення максимального або мінімального значення певного критерію, що відображає якість роботи об'єкта [5, с.103]. Ситуація, за визначенням, – це поєднання умов і обставин, що створюють певну обстановку або становище [6, с.1127]. В етичному сенсі, ситуація надає індивідові неповторну цінність кожного життєвого положення, яке впливає на його досвід і діяльність, що створює повноту людського буття. Кожна ситуація є частиною людського існування і примушує до прийняття рішень, де воля проявляється у самому процесі прийняття рішень [7, с.151]. Умова ж – це те, що дозволяє щось інше відбутися (обумовлене), відмінне від причини, яка породжує результат, і підстави, що виступає логічною умовою наслідку [6, с.1295]. Питання про сутність екстремальної ситуації та її зв'язок з наслідками оперативно-розшукової діяльності розглядається в багатьох галузях знань, зокрема у фізиці, хімії, криміналістиці, психології, кримінології, педагогіці, соціології та інших науках. Екстремальні фактори, що визначають обстановку під час виконання завдань у боротьбі зі злочинністю, передусім проявляються через організацію системи захисту прав громадян та суспільних інтересів. Тому поняття екстремальної ситуації насамперед пов'язане з організаційною характеристикою системи державного реагування та визначає принципи організації й тактики конкретних суб'єктів у надзвичайно складних умовах. Отже, поняття екстремальні ситуації відображає сутнісні аспекти надзвичайної обстановки, що виникає внаслідок непередбачуваних обставин та небезпечних наслідків дій, зокрема від осіб, які порушують закон. Екстремальність таких ситуацій полягає у різкому відхиленні від звичного

поведінкового прояву людини: емоційних реакцій, рухів, жестів, які негативно впливають на психіку і, водночас, можуть ускладнювати ситуацію під час виконання завдань оперативно-розшукової діяльності. Тому працівники оперативних підрозділів мають діяти відповідно, аби подолати ці негативні зовнішні фактори [8, с.223].

Окрім організаційно-тактичної складової, поняття екстремальних ситуацій має також психологічну характеристику суб'єктів реагування. Психологічний конфлікт стає очевидним, коли екстремальні ознаки конфлікту проявляються через свідомий контроль суб'єкта, який стикається з нерозв'язуваними мотивами. Кризові ситуації можна диференціювати за одночасною наявністю ознак екстремальності, що проявляються через стресові та інші конфліктні ситуації. Ознакою екстремальності під час кризи є потреба в перегляді особистісних цінностей.

На основі проведеного дослідження, ми пропонуємо таку класифікацію екстремальних ситуацій: I. За тривалістю: короткострокові, середньої тривалості, довготривалі. II. За територією дії: на обмеженій території, на значній території, на всій території. III. За суб'єктами оперативно-розшукової діяльності: на одного працівника оперативного підрозділу, на групу оперативних працівників, на весь оперативний підрозділ. IV. За об'єктами: на одного правопорушника, на групу правопорушників, на велику кількість людей. V. За ступенем впливу: ситуації з незначними порушеннями, ситуації з суттєвими порушеннями, ситуації з незворотними наслідками, як-от захворювання. Запропонована класифікація екстремальних ситуацій, на наш погляд, може сприяти розробці нових підходів до організації та тактики дій в екстремальних умовах, а також забезпеченню правового статусу служб МВС та їх співробітників [9, с.45-49].

Важливим аспектом у визначенні сутності та змісту екстремальних ситуацій, як зазначає Т.В. Остафійчук, є вивчення ознак екстремальності в професійній діяльності правоохоронних органів, яка характеризується складністю виконання завдань, що значною мірою залежать від високого рівня спеціальної підготовки особового складу та вміння діяти на межі своїх можливостей [9, с.126-128]. Остафійчук конкретизує умови професійної діяльності в екстремальних ситуаціях, зокрема: емоційно напружені дії, пов'язані з небезпекою, труднощами, новизною, відповідальністю виконуваної роботи, браком необхідної інформації; загроза масового ураження або стихійного лиха; діяльність у нічний час; роз-

виток паніки в подібних ситуаціях; психічна та емоційна напруга; надмірні фізичні та психічні навантаження; обмеження рухливості; несприятливі кліматичні умови; вплив шуму, радіочастот; наявність шкідливих речовин; а також голод і спрага [11, с.223].

Результати анкетування показали, що, згідно з класифікацією, екстремальні ситуації можна поділити: – за ступенем небезпеки для життя та здоров'я оперативного працівника, як небезпечні, про що заявили 83,4% респондентів; – за рівнем сприйняття, як ситуації, що загалом є нездоланими і викликають страх, паніку, шок, що відзначили 44,8% опитаних, та 24,5% вважають екстремальні ситуації такими, що важко подолати, викликаючи відчуття невпевненості та пригніченості. Для проведення оперативно-розшукової діяльності в екстремальних умовах наявність групи оперативних працівників зазначили як важливу 35,6% респондентів, тоді як 33,2% вважають достатньою наявність одного оперативного працівника.

За часом виникнення та тривалістю 53,1% респондентів виділяють короткочасні екстремальні ситуації (тривають від кількох секунд до кількох годин) та 35,6% – нетривалі (до кількох діб). Щодо місця виникнення, 45,3% опитаних працівників вважають, що екстремальні ситуації найчастіше трапляються в громадських місцях, а 33,4% – у приміщенні. За колом суб'єктів впливу 45,9% респондентів погоджуються, що екстремальні ситуації впливають на психіку оперативного працівника, а 41,5% – на психіку групи осіб. Вплив екстремальних ситуацій на емоційний стан оперативного працівника відзначили 56,3% респондентів, підкресливши підвищену емоційну збудженість. За об'єктом впливу працівники вказали на випадки повного досягнення впливу (49,4%) та часткового (45,2%). У процесі виконання оперативно-розшукових дій (ОРД) в екстремальних ситуаціях 20,5% респондентів повідомили про досягнення мети, 10,3% вважають, що завдання виконуються в основному, і лише 2,8% вказали на часткове вирішення завдань. Щодо зміни оперативної обстановки під час ОРД в екстремальних умовах 35,6% респондентів відзначили її ускладнення, 5% – поліпшення, і 1,2% – відсутність змін. Євдокімов В.І. виділяє ключові ознаки екстремальності та пов'язує їх з різними типами професійної діяльності [12, с.21-43]. Бесчасний В.М. трактує екстремальні ситуації як обставини життя та професійної діяльності, які вимагають напруження сил та вирішення нестандартних і склад-

них завдань на межі психічних і фізичних можливостей людини [13, с. 9-12].

Виходячи з аналізу різних думок, доцільно запропонувати інше визначення екстремальних ситуацій у контексті діяльності правоохоронних органів. Пропонується визначати екстремальні ситуації як критичний стан, що виникає внаслідок непередбачуваних дій людей або природних явищ (аварій, катастроф), які значно ускладнюють оперативну обстановку та вимагають посиленого забезпечення правопорядку із застосуванням особливих організаційних і тактичних заходів у боротьбі зі злочинністю [9, с.58]. Можна стверджувати, що в екстремальних ситуаціях свідома діяльність суб'єкта, зокрема в процесі управління, дозволяє вирішувати основні завдання: оптимізувати суб'єктивно-об'єктивні взаємовідносини у різних аспектах діяльності [14, с.194]. Інші аспекти екстремальних ситуацій виявляються при впливі екстремальних факторів на різні аспекти людського організму. Останнім часом активно проводяться дослідження, спрямовані на вивчення можливостей адаптації організму до екстремальних умов.

Діагностика і прогнозування діяльності працівників правоохоронних органів в екстремальних ситуаціях сприяли б збереженню стійкості поведінки як у звичайних, так і в екстремальних умовах. Дослідження катастроф як фізичного явища показує, що вони мають загальну структуру і динаміку, постійно розвиваються та створюють екстремальні ситуації, які супроводжуються додатковими негативними факторами, що суттєво впливають на організацію та тактику діяльності правоохоронних органів. Розуміння таких факторів дозволяє вдосконалювати спеціальні методи та способи боротьби зі злочинністю в умовах екстремальних ситуацій, що виникають внаслідок соціальних і несоціальних конфліктів.

Екстремальні ситуації в першу чергу впливають на організацію системи державного реагування та на психологічну стійкість, здатність долати кризові явища, які виникають під час проведення ліквідаційних заходів. Правильна оцінка ситуацій та розробка активних заходів протидії дозволяє успішно виконувати складні завдання. На правоохоронні органи покладені особливі обов'язки в боротьбі зі злочинністю, виконання яких ускладнюється необхідністю подолання негативних факторів в екстремальних ситуаціях. Під час таких ситуацій взаємодія з органами управління відбувалася з керівниками державних установ, організацій і підприємств (4,6%),

керівниками приватних установ, організацій і підприємств (3%), а також представниками органів державної влади (2,4%). Водночас 35,8% респондентів оцінили ефективність такої взаємодії в екстремальних ситуаціях як середню [12]. Попередження злочинів правоохоронними органами в екстремальних ситуаціях має свої особливості. Їхня суть полягає в тому, що основні заходи, здійснювані правоохоронними органами в цей період, передбачені типовими планами «Катастрофа» та «Конфлікт». Для успішного виконання цих заходів необхідна відповідна система підготовки фахівців правоохоронних органів, які володіють навичками попередження та розкриття злочинів у екстремальних умовах.

Попередження злочинів ПОП в екстремальній ситуації в основному зводиться до того, що така діяльність здійснюється після здійснення катастрофи в період, коли активно проводяться аварійно-відновлювальні роботи. Особливість тактичних попереджувальних заходів полягає в тому, що злочини, як правило, здійснюються таємно і переважно особами, що прибувають для участі в проведенні аварійно-відновлювальних робіт. Тому для виявлення осіб, від яких можна очікувати здійснення злочинів використовуються всі можливі сили, засоби, методи і засоби. Сутність перелічених методів полягає в тому, що для сво-

єчасного виявлення фактів замислених, вчинених або вже вчинених злочинів, оперативні апарати повинні активно застосовувати спеціальні прийоми і методи ОРД.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Екстремологія, з історичної точки зору, відображає екстремальні ситуації виникнення, становлення та розвитку діяльності органів внутрішніх справ при попередженні, діяльності та ліквідації наслідків соціальних та несоціальних конфліктів, що відбуваються у сучасному світі. Рівень наукових знань на сьогодні дозволяє сформувати наукові засади щодо дій працівників органів внутрішніх справ в екстремальних ситуаціях та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

Екстремологія, як нова галузь юридичної науки, виникла для аналізу та обґрунтування відповідної суми знань і має відповісти на запитання як слід діяти, щоб отримати науковий результат, аналізуючи факти, події та доводити, аналізуючи результати. Екстремологія, як і будь-яка наука, має своє завдання, понятійний апарат, принципи, об'єкти та предмет, а також власну методологію. Отже, екстремологія, як нова галузева юридична наука, має право на існування і відповідає потребам часу. Водночас, ця наука потребує розробки дієвого інструментарію, а відтак, заслуговує подальшої уваги дослідників.

Список літератури:

1. Сервецький І.В. Науково-практичний коментар Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність». І.В. Сервецький, В.А. Дашко. [3-тє вид., доп.] К., 2006. 400 с.
2. Юридична психологія: Підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. і фак. /За заг. ред. Я.Ю. Кондратьєва. К.: Видавничий Дім "Ін Юре", 1999. 352 с.
3. Юридична психологія (альбом схем з коментарями): За заг. ред. Я.Ю. Кондратьєва. Навч. посібник. К.: Національна академія внутрішніх справ України, 1997 р. 56 с.
4. Словник іншомовних слів 23000 слів та термінологічних словосполучень/ Уклад. Л.О.Пустовіт та ін. К., Довіра, 2000, 1080 с..
5. Новий тлумачний словник української мови. К. : Аконіт, 1999. 85 с.
6. Великий тлумачний словник сучасної української мови; [уклад, і голов. ред. Т.В. Бусел]. Ірпінь : ВТФ «Перун», 2008. 1440 с.
7. Теорія прийняття рішень: підручник. А. В. Катренко, В. В. Пасічник, В. П. Пасько. К.: ВНУ, 2009. 447 с.
8. Макаревич О.П. Психологія регуляції поведінки особистості у складних ситуаціях: Монографія. К.: Оріони, 2001. 223
9. Сервецький І.В. До питання про поняття екстремальних ситуацій, спричинених стихійними лихами, великими виробничими аваріями та катастрофами. І.В. Сервецький. *Удосконалення діяльності ОРД в умовах рішучого посилення боротьби зі злочинністю: зб. статей адьонктів і здобувачів*. К. : Акад МВС, 1992. С.45-49.
10. Остафійчук Т.В. Ознаки екстремальності у професійній діяльності працівників ОВС. Т.В. Остафійчук. *Психологічні технології в екстремальних ситуаціях: матеріали V міжнар. наук.-практ. конф.*; (м. Донецьк, 28-29 трав. 2009 р.). Донецьк : ДЮІ ЛУВС імені Дідоренка, 2009. С.126-128
11. Макаревич О.П. Психологія регуляції поведінки особистості у складних ситуаціях: Монографія. К. Оріони, 2001. 223 с.
12. Сервецький І.В. Поняття спеціальної оперативно-розшукової операції. І.В. Сервецький, В.В. Гелетей. *Науковий вісник НАВСУ*. 2005. Ч.2. №1. С.73–82.

13. Бесчасний В.М. Роль професійно-психологічного тренінгу у підготовці персоналу правоохоронних органів до дій в екстремальних ситуаціях. В.М. Бесчасний. *Психологічні технології в екстремальних ситуаціях: матеріали V міжнар. наук.-практ. конф.*; (м. Донецьк, 28-29 трав. 2009 р.). Донецьк : ДЮІ ЛУВС імені Дідоренка, 2009. С.9-12.

14. Корнев М.Н., Нікітіна І.В. Суб'активне самовизначення особистості як необхідна умова самореалізації майбутнього правоохоронця. *Науковий вісник Української академії внутрішніх справ*. №2, К. 1998 р. с. 187–194 с.

Lysenko S.O. The role and place of extremology in ensuring information security

The article is devoted to the study of the role and importance of extremology in ensuring information security in modern conditions, which require new scientific approaches and methodological solutions. The author emphasises the importance of extremology as a scientific field that emerged in response to the growing number of extreme situations and the need to create systematic approaches to their study. Extremology provides scientific knowledge that contributes to the protection of the rights and freedoms of citizens, the preservation of public order and state security in crisis situations. The article emphasises the use of such scientific methods as axiomatic, hypothetical and deductive, historical and the method of ascent from the abstract to the concrete, which serve as tools for building comprehensive theoretical models in extremology. These approaches help to study the peculiarities of individual behaviour in difficult situations, which allows formulating the conceptual framework for predicting and regulating extreme behaviour and reducing risks in the course of law enforcement activities. The author examines the regulatory and legal aspects of information security and emphasises the importance of improving the legislation governing the activities of law enforcement agencies in critical conditions. The scientific analysis emphasises the importance of adaptation of internal and external factors affecting the effectiveness of law enforcement in crisis situations. The article also addresses the issue of enhancing the professional competence of employees of operational units interacting with extreme factors and conditions. Special attention is paid to the importance of extremology for ensuring information security and stability of society in today's reality. Extremology is an important tool not only for understanding and overcoming extreme situations, but also for improving methods of responding to them, which helps to ensure stability, preserve the vital interests of society and protect the rights and freedoms of citizens.

Key words: *extremology, information security, extreme situations, law enforcement agencies, scientific methods, axiomatic method, hypothetical-deductive method, historical method, crisis situations, regulatory and legal support, rights and freedoms of citizens, state security*